

Brüssel, 28.3.2019
COM(2019) 157 final

KOMISJONI ARUANNE NÕUKOGULE

edusammude kohta, mida liikmesriigid on teinud Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni kalalaevade laevapere liikmete väljaõppe, diplomeerimise ja vahiteenistuse aluste rahvusvahelise konventsiooniga ühinemisel vastavalt nõukogu otsuse (EL) 2015/799 artiklile 2

KOMISJONI ARUANNE NÕUKOGULE

edusammude kohta, mida liikmesriigid on teinud Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni kalalaevade laevapere liikmete väljaõppe, diplomeerimise ja vahiteenistuse aluste rahvusvahelise konventsiooniga ühinemisel vastavalt nõukogu otsuse (EL) 2015/799 artiklile 2

1. Sissejuhatus

Nõukogu 18. mai 2015. aasta otsusega (EL) 2015/799¹ anti liikmesriikidele luba saada Euroopa Liidu huvides 7. juulil 1995 vastu võetud ja 29. septembril 2012 jõustunud Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni (IMO) kalalaevade laevapere liikmete väljaõppe, diplomeerimise ja vahiteenistuse aluste rahvusvahelise konventsiooni (STCW-F, edaspidi „konventsioon“) osaliseks. Kõik ELi liikmesriigid on IMO liikmed.

Konventsioon annab märkimisväärse panuse nii kalurite kaitseks kui ka rahvusvahelise laevanduse ohutusse. Sellega edendatakse inimeste ja vara ohutust merel, andes seega panuse ka merekeskkonna kaitseks. Kuna kalastamine merel on üks kõige ohtlikumatest elukutsetest ning kalalaevad ja laevameeskond on avamerel silmitsi samade ohtude ja riskidega kui merekaubalaevad, on nõuetekohane väljaõpe ja kvalifikatsioon peamised vahendid, millega vähendada õnnetusjuhtumite arvu ning tagada pardal oleva laevameeskonna ja meresõidu ohutus.

Lisaks on konventsioon väga tähtis töötajate vaba liikumise seisukohalt. Kalurid võivad liikumisvabadust rohkem kasutada, kui neil on võimalus töötada kõigi konventsiooni osaliseks olevate liikmesriikide kalalaevadel. Seega parandab kutsekvalifikatsioonide ühtlustamine kalalaevade laevapere liikmete väljaõppe ühise miinimumtasandi kehtestamisega ohutust merel ning hõlbustab ka töötajate vaba liikumist. Lisaks loob see võrdsed võimalused nii ELis kui ka seoses kolmandate riikidega.

Praegu ei ole kalalaevade töötajad kaitstud samal viisil kui merelaevandussektori töötajad, kelle kohta kehtib IMO meremeeste väljaõppe, diplomeerimise ja vahiteenistuse aluste rahvusvaheline konventsioon (STCW konventsioon). Kui STCW konventsiooni on ratifitseerinud 164 osalisriiki kogu maailmas, sealhulgas kõik 28 ELi liikmesriiki, ning see on rakendatud liidu õiguses direktiivide 2008/106/EÜ, 2009/16/EÜ ja 2012/35/EÜ kaudu,² siis STCW-F konventsiooni on ratifitseerinud kogu maailmas 26 osalisriiki, kelle seas on ainult üheksa ELi liikmesriiki.

¹ Nõukogu 18. mai 2015. aasta otsus (EL) 2015/799, millega antakse liikmesriikidele luba saada Euroopa Liidu huvides Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni kalalaevade laevapere liikmete väljaõppe, diplomeerimise ja vahiteenistuse aluste rahvusvahelise konventsiooni osaliseks (ELT L 127, 22.5.2015, lk 20–21).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. novembri 2008. aasta direktiiv 2008/106/EÜ meremeeste väljaõppe miinimumtaseme kohta (uuestisõnastamine) (ELT L 323, 3.12.2008, lk 33–61). Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/16/EÜ, mis käsitleb sadamariigi kontrolli (ELT L 131 28.5.2009, lk 57–100). Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. novembri 2012. aasta direktiiv 2012/35/EL, millega muudetakse direktiivi 2008/106/EÜ meremeeste väljaõppe miinimumtaseme kohta (ELT L 343, 14.12.2012, lk 78–105).

Nimetatud põhjustel on ELi merekalandussektori sotsiaalpartnerid³ merekalanduse valdkondliku sotsiaaldialoogi kaudu korduvalt rõhutanud, kuivõrd oluline on rakendada rahvusvahelisi konventsioone, milles käsitletakse ohutust ja töötingimusi kalalaevade pardal, ning palunud ELil võtta vastavaid meetmeid.

ELi institutsioonid on oma pühendumust selle probleemi lahendamisele näidanud ka ELi ookeanide majandamise algatuse raames⁴. Nõukogu oma 4. aprilli 2017. aasta järeldustes⁵ ja Euroopa Parlament oma 16. jaanuari 2018. aasta resolutsioonis⁶ kutsuvad üles edendama võrdseid tingimusi merenduse valdkonna tööturul ja tagama õiglase kohtlemise, kohaldades selleks tõhusalt asjaomaseid rahvusvahelisi konventsioone ja luues ühtlustatud sotsiaalaamistiku merendustegevuseks ELi vetes.

Eelnevat arvesse võttes kutsutakse kõiki liikmesriike, kellel on oma lipu all sõitvaid kalalaevu, kelle sadamates võetakse vastu STCW-F konventsiooni reguleerimisalasse kuuluvaid merekalalaevu või kellel on kalalaevade laevapere liikmete väljaõppeks ette nähtud koolitusasutusi, tungivalt üles saama konventsiooni osaliseks. Lisaks tuleks ka kolmandaid riike julgustada konventsiooniga ühinema, et edendada ohutust ja töötingimusi kalalaevade pardal ning püüelda selle poole, et kõigil oleks kogu maailmas võrdsed võimalused.

2. Õiguslik alus

Nõukogu otsusega (EL) 2015/799 on ELi liikmesriikidele antud luba saada STCW-F konventsiooni osaliseks. ELi luba oli vajalik, kuna konventsiooni lisa I peatüki 7. eeskirja sätted kuuluvad liidu ainupädevusse seoses liidu eeskirjadega kalalaevade laevapere liikmete kutsekvalifikatsioonide teatavate kategooriate tunnustamise kohta. See mõjutab ka aluslepingu sätteid, eeskätt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 100 lõiget 2, ja liidu teisest õigust, eeskätt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2005/36/EÜ,⁷ niivõrd kui see puudutab ELi kodanikke, kellel on liikmesriigis või kolmandas riigis väljastatud asjaomased tunnistused.

Nõukogu otsusega (EL) 2015/799 on ELi liikmesriikidele antud luba konventsioon ratifitseerida ning neid julgustatakse seda tegema. On oluline, et kõik ELi liikmesriigid konventsiooni ratifitseeriks, et luua võrdsed võimalused ning vältida rahvusvahelise ja liidu õiguse vastuolusid.

³ Euroopa Liidu Põllumajandusühistute Liit (COGECA), Euroopa Transporditöötajate Ametiühingute Liit ja Euroopa Liidu kalandusettevõtete riiklike organisatsioonide ühendus (Europêche).

⁴ 10. novembri 2016. aasta ühisteatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Rahvusvaheline ookeanide majandamine: meie ookeanide tulevikku hõlmav kava“, JOIN(2016) 49 final.

⁵ Nõukogu 4. aprilli 2017. aasta järeldused, mis käsitlevad ühisteatist „Rahvusvaheline ookeanide majandamine: meie ookeanide tulevikku hõlmav kava“ (8029/17).

⁶ Euroopa Parlamendi 16. jaanuari 2018. aasta resolutsioon rahvusvahelise ookeanide majandamise kohta: meie ookeanide tulevikku hõlmav kava 2030. aastaks seatud kestliku arengu eesmärkide kontekstis (2017/2055(INI)).

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. septembri 2005. aasta direktiiv 2005/36/EÜ kutsekvalifikatsioonide tunnustamise kohta (ELT L 255, 30.9.2005, lk 22–142).

Seda arvesse võttes ning selleks, et jälgida ELi liikmesriikide edusamme konventsiooni ratifitseerimisel, nõutakse nõukogu otsuse (EL) 2015/799 artiklis 2, et komisjon esitaks nõukogule aruande edusammude kohta.

3. Aruande koostamiseks kasutatud teabe allikad

Komisjon saatis liikmesriikidele 16. märtsil 2018 kirja, et uurida nende kavatsust STCW-F konventsioon ratifitseerida. Laekus ainult neli vastust, misjärel saadeti kaks meeldetuletuskirja nende liikmesriikide alalistele esindustele, kes ei olnud vastanud. Lõpuks saadi vastused kokku 20 liikmesriigilt. Kaheksast mittevastanud liikmesriigist kolm on konventsiooni juba ratifitseerinud. Et teha kindlaks, kas liikmesriigid on konventsiooni ratifitseerinud, vaadati IMO veebisaidilt teavet lepingute staatuse kohta.

4. STCW-F konventsiooni seis: liikmesriikide ratifitseerimisprotsess

STCW-F konventsiooni on ratifitseerinud üheksa liikmesriiki (**Belgia, Hispaania, Leedu, Läti, Madalmaad, Poola, Portugal, Rumeenia ja Taani**), kusjuures maailma lõikes on osalisriike 26⁸.

Ülejäänud 19 liikmesriigi kohta saadi järgmist teavet.

Kuus liikmesriiki töötavad ratifitseerimise nimel: **Iirimaa, Kreeka, Prantsusmaa, Rootsi, Saksamaa ja Ühendkuningriik**. Kreeka ja Rootsi märkisid oma vastustes, et käimas on töö kehtiva konventsiooni läbivaatamiseks.

Neli liikmesriiki ei pea STCW-F konventsiooni ratifitseerimist vajalikuks oma laevastiku olukorra tõttu. **Eesti** teavitas komisjoni, et kalalaevade laevapere liikmetele, kes töötavad kalalaevadel, mille pikkus on üle 24 meetri, kohaldatakse STCW konventsiooni diplomeerimist käsitlevaid nõudeid. Eesti ei kavatse astuda samme STCW-F konventsiooni ratifitseerimiseks, kuna riigi kalandussektor on väike ja laevu, mille pikkus on üle 24 meetri, on vähe (kokku 24). **Soome** ei ole alustanud STCW-F konventsiooni ratifitseerimist, põhjendades seda asjaoluga, et ainult üksikud Soome lipu all sõitvad kalalaevad kuuluvad konventsiooni reguleerimisalasse. **Sloveenia** leiab, et STCW-F konventsioon ei ole vajalik, kuna kõik Sloveenia kalalaevastiku laevad on lühemad kui 24 meetrit ja mootorivõimsusega alla 750 kW. **Bulgaaria** leiab, et riigil ei ole laevu, mille suhtes STCW-F konventsiooni kohaldada.

⁸ Belau, Belgia, Hispaania, Island, Kanada, Kiribati, Kongo Vabariik, Leedu, Lõuna-Aafrika Vabariik, Läti, Madalmaad, Maroko, Mauritaania, Namiibia, Nauru, Norra, Poola, Portugal, Rumeenia, Saint Lucia, Sierra Leone, Süüria, Taani, Ukraina, Uus-Meremaa, Venemaa.

Neljast merepiirita riigist – **Austria, Luksemburg, Tšehhi Vabariik ja Ungari** – koosnev rühm on teatanud komisjonile, et nad ei ratifitseeri konventsiooni, kuna neil ei ole kalalaevu, kalasadamaid ega kalalaevadel töötajate väljaõppeks ette nähtud koolitusasutusi.

Järgmised liikmesriigid, kes ei ole STCW-F konventsiooni ratifitseerinud, ei ole teabenõudele vastanud: **Horvaatia, Itaalia, Küpros, Malta ja Slovakkia**.

5. Kokkuvõte

Rahvusvaheliste konventsioonide nagu STCW-F konventsiooni ratifitseerimine ja rakendamine on äärmiselt tähtis selleks, et parandada kalalaevade laevapere liikmete olukorda, vähendada tööõnnetuste arvu ja raskusastet ning edendada ELi kalandussektori võrdseid võimalusi nii liidusiseselt kui ka väljaspool.

Lisaks sellele hõlbustab konventsiooni ratifitseerimine töötajate vaba liikumist liikmesriikides, kuna konventsiooniga kehtestatakse kalalaevade laevapere liikmetele väljaõppe miinimumtase, mille aluseks on rahvusvaheliselt kokkulepitud nõuded.

Komisjon märgib, et osa liikmesriike, kellel on oma lipu all sõitvaid kalalaevu, kelle sadamates võetakse vastu kõnealuse konventsiooni reguleerimisalasse kuuluvaid merekalalaevu või kellel on kalalaevade laevapere liikmete väljaõppeks ette nähtud koolitusasutusi, ei ole konventsiooni ratifitseerinud ega kavatse seda ratifitseerida.

Komisjon märgib ka, et mõned liikmesriigid ei kavatse STCW-F konventsiooni ratifitseerida, kuna neil ei ole konventsiooni reguleerimisalasse kuuluvaid laevu või nende üle 24 meetri pikkuste või üle 750 kW võimsusega kalalaevade laevastik on väike. Samas sisaldab STCW-F konventsioon siiski olulisi sätteid, mis kehtivad kõigi kalalaevade kohta, sõltumata nende pikkusest ja/või mootori võimsusest, näiteks ohutusalast põhiväljaõpet (III peatükk, 1. eeskiri) ja vahiteenistust (IV peatükk, 1. eeskiri) käsitlevad sätteid. Lisaks kutsutakse nõukogu otsuses (EL) 2015/799 üles konventsiooni osaliseks saama ka liikmesriike, kelle sadamates võetakse vastu STCW-F konventsiooni reguleerimisalasse kuuluvaid merekalalaevu või kellel on kalalaevade laevapere liikmete väljaõppeks ette nähtud koolitusasutusi.

Liikmesriike julgustatakse oma kohustusi täitma ja ratifitseerimismenetlust lõpule viima ning toetama komisjoni tööd ohutuse edendamisel laeva pardal ja merel. Kui kõik asjaomased liikmesriigid STCW-F konventsiooni ratifitseerivad, luuakse sellega ühtne ja ajakohastatud rahvusvaheline raamistik ning edendatakse võrdseid võimalusi ELi lipu all sõitvate laevade ja nende laevapere liikmete jaoks nii ELis kui ka väljaspool Euroopa Liitu.

Komisjon palub nõukogul käesolev aruanne teadmiseks võtta.